

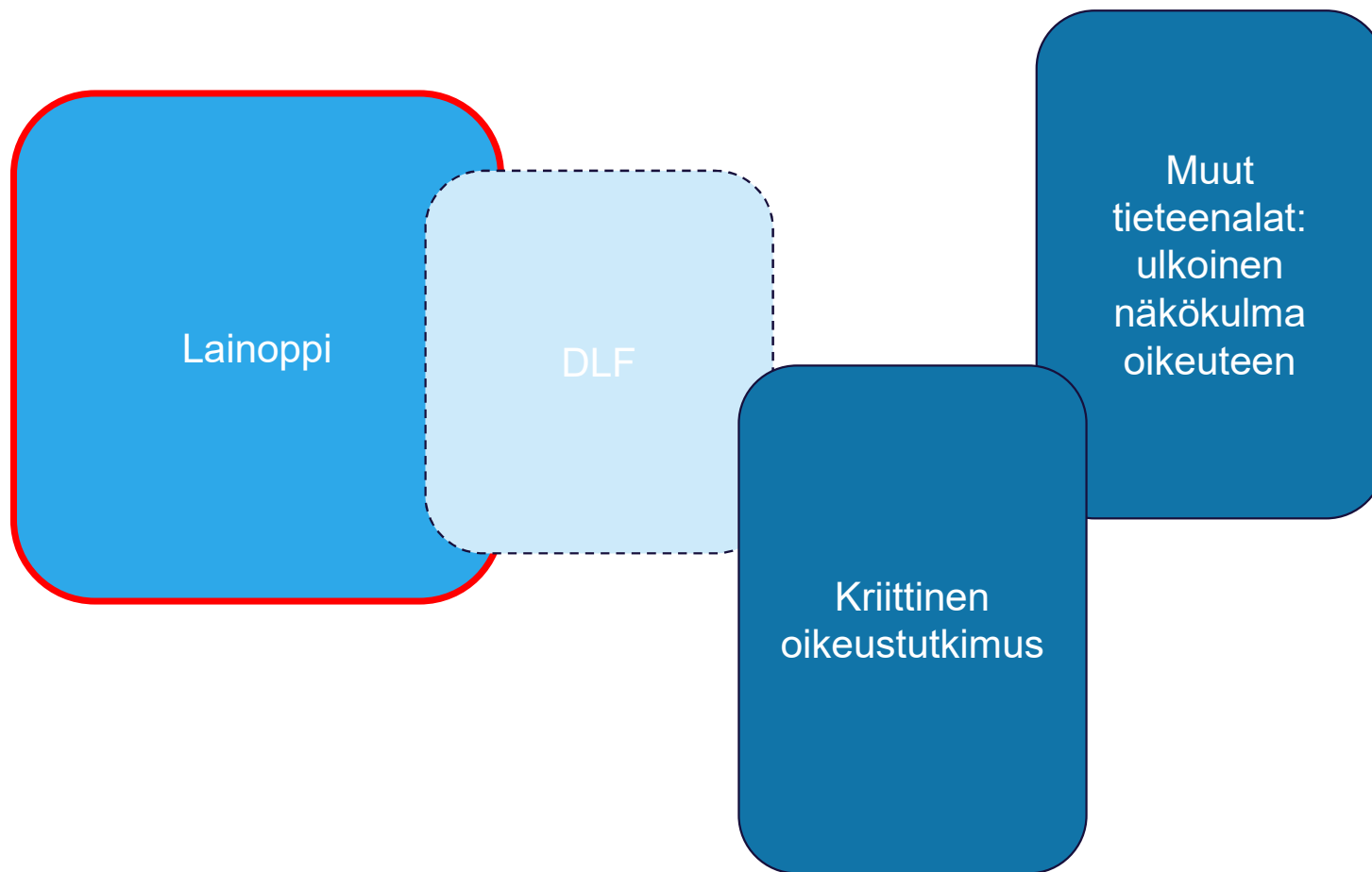

***De lege ferenda* -tutkimusote vero-oikeudessa**

Matti Urpilainen, 17.5.2024

**Mitä verolainopin tutkija voi/saa sanoa
verolainsäädännön muutostarpeista tässä
tutkijaroolissaan?**

Asemointia

Mistä on kysymys

- *De lege ferenda* eli ”säädetävän lain kannalta”: lainopillisen tarkastelun yhteydessä esitettävä näkemys siitä, miten lainsäädäntöä tulisi muuttaa
  - *Tuula Linna: Ulosottorealisoinnista de lege ferenda (SLY 1987)*
  - *Minni Leskinen: De lege ferenda -tutkimuksesta metodina ja tieteenä (LM 7-8/2022)*
  - *Petra Lyly: Veropoliittinen tutkimus esimerkkinä oikeuspoliittisesta tutkimuksesta (LM 7-8/2022)*
- Onko DLF käsitteenä vanhentunut: käsitykset oikeudesta ja oikeustieteellisestä tutkimuksesta ovat huomattavasti muuttuneet esim. 1980-lukuun verrattuna
- Miten erotetaan DLF -kannanotot ja subjektiiviset mielipiteet
- Lainopin lisäosa vai erillinen metodi/lähestymistapa
- Mitä hyötyä tai haittaa on siitä, että nimeää kannanoton DLF -kannanotoksi
- Mitä DLF -kannanotoilla tavoitellaan (kuuluu tavoitella)
- Mikä on DLF:n käytettävyys ja konteksti vero-oikeudellisessa tutkimuksessa
- Erot verrattuna ns. veropoliittiseen tutkimukseen?

Miksi aihepiirin tarkastelu voi olla (edelleen) hyödyllistä

- osa metodikeskustelua
- vero-oikeudessa on eriytynyt tutkimuskohde ja -perinne
  - läpipoliittinen tutkimuskohde, mutta pääosin neutraalia objektiivisuutta korostava tutkimusperinne
  - vero-oikeuden ja ”veropolitiikan” tarkahko rajanveto
- tieteidenvälinen kilpailu, asiantuntijuus, vaikuttavuus
- akuutit sääntelytarpeet (kv-rajapinta, talouden muutos, verovalvonta) ja niihin liittyvä tiedontarve
- muutokset akselilla verolainsäätäjä – KHO – Verohallinto – ”asiakkaat”

Kilpailu asiantuntijuudesta

- objektiivisen tieteellisen tiedon tuottaminen vs. yhteiskunnallinen vaikuttaminen tieteenalan asiantuntijana
- taloustieteilijöiden rooli kasvanut verotuksen tiedontuottajina
  - *Ylönen – Jaakkola – Saari: Conceptualizing Epistemic Power: The Changing Relationship Between Economic Policy Paradigms and Academic Disciplines (Accounting, Economics and Law 14:2021)*
- monitieteinen verotutkimus teoriassa hyödyllistä, käytännössä usein vaikeaa
- (sisäistä) oikeudellista näkökulmaa verojärjestelmään ei voi korvata muun alan asiantuntemuksella
- piirtävätkö verolainopin tutkijat itse innokkaimmin rajoja omalle tutkimukselleen? pitäisikö ottaa mallia muista?
- miten tulkintajuridiikkaa voi laajentaa niin, että säilytetään a) sisäinen näkökulma oikeuteen, b) yhteys lainoppiin ja c) tekemisen ns. tieteellisyys

Mihin DLF-argumentointi parhaiten soveltuu

- luonteeltaan tavoite – keino -tarkastelua: asettaako tavoitteen tutkija itse, lainsäätäjä, onko se tulkittavissa esiin sääntelyjärjestelmästä, kv-aineistoista (OECD) jne.
- Heikompaa aluetta
  - arvo- ja oikeudenmukaisuuskysymykset, tulonjako
  - lainsäädäntöprosessissa nimenomaisesti esillä olleet valinnat
  - kokonaan uudet sääntelymallit
- Vahvempaa aluetta
  - systematiikka, sääntelyn johdonmukaisuus
  - tarkoittamattomat sääntelyaukot
  - käytännössä ilmenneet ongelmat ja puutteet
  - lainsäädännön täydentäminen
  - kv-(oikeus)vertailut

DLF-tarkastelujen potentiaalisia hyötyjä (~unelmia)

- tarkentunut käsitys verolainsäädännön systematiikasta ja sääntelyn tavoitteista
- Suomen verojärjestelmän asemointi: mitä meillä on eri tavalla ja huonommin kuin muualla
- lainsäädäntöteknisesti toteuttamiskelpoisia kehittämissideoita
- uusia tutkimusasetelmia- ja ongelmia
- parempi niveltävyys muuhun verojärjestelmää koskevaan tutkimukseen/tiedontuotantoon

Pohdittavaa – mitä voisit sanoa DLF?

- Suomen alueellisen verotusvallan turvaaminen
  - *Vrt. Veropohjan aukot. Finnwatchin suositukset veropohjan tiivistämiseksi ja verojärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi. Finnwatch 4/24.*
- Listaamattomat osingot
  - *Vrt. Lauri Finér: Lisää verotuloja reilusti. Miten erilaiset osinkoveromallit vaikuttaisivat verokertymään ja tulonjakoon Suomessa? Kalevi Sorsa -säätio 2024.*
- Verovalvonta